

Ortadoğu Güncesi

Selen ÇAKMAK, ORSAM Asistanı

20 Kasım - 20 Aralık 2009

Ortadoğu Güncesi

20 Kasım: Tahran'ın, uranyumunu yabancı ülkede depolama teklifini reddetmesinin ardından Türkiye Dışişleri Bakanı Davutoğlu İran'a geçti. Davutoğlu İran'da Cumhurbaşkanı Ahmedinejad ile görüşecek.

22 Kasım: İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarından sonra İsrail'den Türkiye'ye bakan düzeyinde ilk resmi ziyaret yapıldı. İsrail Sanayi, Ticaret ve Çalışma Bakanı Binyamin Ben Eliezer, beraberinde bir iş adamı heyetiyle Türkiye'ye geldi. Ben Eliezer, Ankara temasları çerçevesinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından da kabul edildi.

22 Kasım: İsrail savaş uçakları, Gazze Şeridi'nde tünelleri ve bazı hedefleri vurdu. Filistinli kaynaklara göre, bombardımanda 8 Filistinli yaralandı.

22 Kasım: Irak'ın kuzeyindeki bölgesel yönetimin başkanı Mesud Barzani'nin, bölgede "birleşik bir Kürt ordusu" oluşturmak istediği bildirildi. Barzani'nin bürosundan yayımlanan bildiriye, Barzani'nin, isteğini, Amerikan askeri delegasyonu ile Erbil'de yaptığı görüşmede dile getirdiği belirtildi.

22 Kasım: Irak'ta dün üst düzey bir Türkmen yetkili öldürüldü. Irak Türkmen Cephesi yürütme kurulu üyesi ve Musul İl Başkanı Yavuz Efenodioğlu, Musul'daki evinde silahlı saldırganların açtığı ateş sonucu hayatını kaybetti.

23 Kasım: Irak meclisi seçim yasanının değiştirilmiş halini onaylarken, yasanın yeniden veto edilme olasılığı bulunduğu belirtildi.

23 Kasım: Irak'ın kuzeyindeki Bölgesel Kürt Yönetimi, sadece kendilerine ait bir ordu kurulduğu yönündeki iddialara bir açıklama getirdi. Kuzey Irak'taki Bölgesel Kürt Yönetimi'ne bağlı Peşmerge Kuvvetleri Sözcüsü Cebbar Yaver, Kürt bölgesinde yeni bir ordu oluşturulacağı yönündeki haberlerin gerçeği yansıtmadığını söyledi.

23 Kasım: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan resmi bir ziyaret için Libya'ya geldi.

24 Kasım: İsrail ile HAMAS arasında esir değişimine ilişkin müzakerelerde tarafların anlaşmaya yakın olduğu bildirildi.

25 Kasım: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, İsrail'den barış konusunda istekli ve samimi olduğunu göstermesini istedi.

28 Kasım: Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (UAEK) Yönetim Kurulu, gizli uranyum zenginleştirme merkezi kurması nedeniyle İran'ı kınayan bir karar tasarısı kabul etti.

29 Kasım: İran Meclisi, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (UAEK) ile işbirliği düzeyini düşürmesi için hükümeti göreve çağırdı.

29 Kasım: Dünyaca ünlü Amerikan dergisi Newsweek, Türkiye'yi Irak Savaşı'nın gerçek galibi ilan etti. Haftalık haber dergisi, birçok gözlemcinin beklentilerinin aksine İran'ın değil, Türkiye'nin bölgede güç kazandığını savundu.

30 Kasım: Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (UAEK) yönetim kurulunun kendisini eleştiren son kararına tepki gösteren İran, on yeni uranyum zenginleştirme tesisi daha inşa etme kararı aldı.

1 Aralık: Filistinli kaynaklardan elde edilen bilgiye göre mahkûm değişimlerinin haftaya gerçekleşebileceği ifade ediliyor. Buna göre 3 aşamada salıverilecek 1150 Filistinli mahkûma karşılık, İsraili Gilad Şalit'in Mısır'a teslim edilmesi üzerine pazarlıklar yapılıyor.

2 Aralık: Kasım ayı, Irak Savaşı başladığından beri en az sivilin öldüğü ay oldu. Kasım ayında 88'i sivil, 22'si polis ve 12'si asker olmak üzere 122 kişi hayatını kaybetti.

2 Aralık: İsrail İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada sadece 2008 yılında Kudüs'te yaşanan 4,577 Filistinli'nin oturma izninin iptal edildiği bildirildi. 1967'den 2007'ye kadarki dönemde toplam rakam 8,558 idi.

2 Aralık: Nükleer kriz dolayısıyla karşılıklı teh-

Ortadoğu Güncesi

dit ve restleşmelerle artan İran ile Batı arasındaki tansiyon, Tahran'ın Basra Körfezi'nde 5 İngiliz'i gözaltına almasıyla daha da yükseldi.

2 Aralık: İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinecad, Rusya'nın yanıtıldığını ve yanlış yaptığını söyledi. Rusya, BM toplantısında İran'ın nükleer programı için yaptırım uygulama kararını kabul etmişti.

3 Aralık: Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani ve Başbakan Nuri El Maliki meclis üyelerinden, seçim yasasını bir an önce onaylamalarını istedi

3 Aralık: Musul'daki Sünni Araplar, Irak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık El-Haşimi'nin yeni seçim yasasını onaylaması durumunda, seçimleri boykot edeceklerini açıkladı.

3 Aralık: İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinecad, İran'ın nükleer yakıt elde etmek için uranyumu yüzde 20 oranında zenginleştireceğini söyledi. Bakanlar Kurulu'nu eyaletlerde toplama geleneğini sürdüren Ahmedinecad, İsfahan'da yaptığı açıklamada, Batıların İran'ın nükleer alandaki ilerlemesini önleme konusundaki tutumuna değinerek, İran milletinin nükleer konuda kararlı ve azimli olduğunu kaydetti.

4 Aralık: Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Murat Özçelik, Irak'ın kuzeyindeki bölgesel yönetimin lideri Mesut Barzani ile Erbil'de bir araya geldi. Basına kapalı gerçekleşen görüşmede terör örgütü PKK'nın ele alınıp alınmadığına dair bir açıklama yapılmadı. Özçelik-Barzani görüşmesinde Irak genel seçimleri ile ülkede yaşanan siyasi gelişmelerin de ele alındığı belirtildi.

4 Aralık: ABD Başkanı Barack Obama yaptığı açıklamada, ABD'nin Irak'taki askerlerinin 2011 sonuna kadar çekileceğini ve takvime uyulacağını yineledi.

6 Aralık: Irak'ın Bağdat ve Kerkük kentlerinde güvenlik güçlerine yönelik saldırılarda 5 polis öldü, 2'si yaralandı.

6 Aralık: İran dini lideri Ayetullah Ali Hamaney,

"nükleer teknoloji elde etmenin vazgeçilmez milli bir hedef olduğunu" söyledi. Hamaney, makamında kendisini ziyarete gelen bir grup vatan-daşa hitaben yaptığı konuşmada, nükleer enerji faaliyetlerinin süreceğini belirtti.

7 Aralık: Irak'ta seçim yasasının yeni hali için uzlaşma sağlandı. Yapılan açıklamaya göre daha önce veto tehdidinde bulunan Irak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık El Haşimi'nin istekleri karşılandı. Buna göre Irak Parlamentosu sandalye sayısı 275'den 325'e çıkacak. 325 sandalyenin 310'u Irak'ın 18 ili için, kalanı da dini azınlıklar ve gruplar için ayrılacak.

8 Aralık: Irak'ın başkenti Bağdat'ta çeşitli semtlerde artarda meydana gelen 5 ayrı saldırıda 112 kişi hayatını kaybederken, 197 kişi de yaralandı.

8 Aralık: İran'da 12 Haziran'da yapılan tartışmalı cumhurbaşkanlığı seçimlerini kaybeden Mir Hüseyin Musavi'nin yandaşları, Öğrenci Günü'nü fırsat bilerek meydanlara indi.

9 Aralık: Irak Devlet Başkanlığı Konseyi, 2010 yılında yapılması öngörülen genel seçimlerin tarihini 7 Mart olarak belirledi.

9 Aralık: Irak'ın başkenti Bağdat dün, 2003'teki işgalden bu yana en kanlı günlerinden birini yaşadı. Bağdat'ın 5 ayrı bölgesinde bomba yüklü 4 araç ve bir intihar eylemcisiyle düzenlenen saldırılarda 127 kişi öldü, 450 kişi de yaralandı.

9 Aralık: Irak Başbakanı Nuri El Maliki dün meydana gelen patlamalarda Baas Partisi ve El Kaide'nin parmağı olduğunu söyledi. Maliki, bombalı saldırıların Irak'ın ilerlemesini engellemek isteyen düşmanlarının işi olduğunu söyledi. Maliki ayrıca saldırıların seçim yasasının kabulünden hemen sonra meydana gelmesinin kaos yaratmak amacıyla olduğunu ekledi.

9 Aralık: İran Dışişleri Bakanı Manuçehr Mutteki, nükleer çalışmalar yapan bilim adamı Şahrām Amiri'nin kaybolmasından ABD'yi sorumlu tuttu. Amiri, Suudi Arabistan'da hac sırasında kaybolmuştu.

Ortadoğu Güncesi

9 Aralık: AB Dışişleri Bakanları, Kudüs'ün gelecekte Filistin Devleti'nin başkenti olması konusunda anlaşılabilir.

10 Aralık: El Kaide'ye bağlı Irak İslam Devleti örgütü Bağdat'ta meydana gelen 127 kişinin öldüğü ve 448 kişinin yaralandığı saldırıları üstlendi. El Kaide yanlısı bir internet sitesinde yapılan açıklamada 5 bombalı araçla saldırıların gerçekleştirildiği bildirildi.

10 Aralık: İsrail Parlamentosu, Doğu Kudüs ve Golan Tepeleri'nden çekilme kararını referandumla götüren yasayı kabul etti.

11 Aralık: Perşembe günü, BM Güvenlik Konseyi toplantılarında, BM Güvenlik Konseyi üyelerinden Rusya ve Çin, İran'a ağır yaptırımlar yerine diplomatik yolların kullanılması gerektiğini savundu.

11 Aralık: İran Savunma Bakanı Ahmet Vahidi, 1 ay içerisinde İsrail saldırısını beklediklerini söyledi. Vahidi savaş olasılığının giderek yaklaştığını, İsrail'in İran'ı vurması durumunda Suriye'nin de İsrail'e saldırmasını istediklerini ekledi.

11 Aralık: Sürpriz bir şekilde dün Irak'ın başkenti Bağdat'a gelen ABD Savunma Bakanı Robert Gates, bugün de Kuzey Irak'ı ziyaret etti. Afganistan'dan Irak'a geçen Gates, önce Kerkük kentinde askeri yetkililerle bir araya geldi. Gates ardından Erbil'e geçti.

12 Aralık: Batı Şeria'daki radikal Yahudi yerleşimciler, Filistin'in Salfit kasabası yakınlarındaki Yasuf köyünde bir camiye ateşe verdi.

12 Aralık: İran Dışişleri Bakanı Manučeher Mutteki, ülkesinin zenginleştirdiği uranyumun bin 200 kilogramlık kısmının nükleer yakıt karşılığında Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'na (IAEA) teslim edeceğini söyledi.

13 Aralık: Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, 28 yıllık iktidarında 5'inci, bu yıl içinde ise ikinci kez Ankara'ya geliyor. Türkiye'nin

Ortadoğu'daki rolünü hızla artırdığı bir döneme denk gelen ziyaret sırasında iki ülke ilişkilerinin çok yönlü olarak tekrar ele alınması bekleniyor. Fransa ziyaretinin ardından Türkiye'ye gelecek olan Mübarek, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'la bir araya gelecek.

13 Aralık: İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad, "zorba güçlere karşı mücadelenin simgesi olan Filistin halkını desteklemeye devam edeceklerini" söyledi.

13 Aralık: İran'da Öğrenci Günündeki kutlama ve eylemlerle başlayan protestolar sürüyor.

14 Aralık: Irak'ta 7 Mart'ın seçim kararı alınmasının ardından 7000 seçim merkezinde güvenlik önlemleri için hazırlıklar başlatıldı.

14 Aralık: Musul'da bombalı bir aracın patlaması sonucu 20 Irak askeri öldü. Felluce'de de polis konvoyuna düzenlenen saldırıda 11 polis ölümlen 4'ü yaralandı.

14 Aralık: BM Güvenlik Konseyi üyeleri ABD, Fransa ve İngiltere Büyükelçileri, Perşembe günü yapılan toplantılarda İran'ın nükleer programı için yaptırım seçeneğini tekrarladılar.

14 Aralık: HAMAS bugün 22. kuruluş gününü kutlayacak. Pazar günü Gazze'de kutlama için hazırlıklar sürerken, HAMAS liderleri Gazze halkının kutlamalara geniş çaplı katılımı için ikna çalışmaları yürüttü. HAMAS bu günü birlik ve güç gösterisi amacıyla kullanması bekleniyor.

15 Aralık: Irak'ın başkenti Bağdat'ta İran Büyükelçiliği'ne yakın 3 ayrı noktada bombalı araç saldırıları meydana geldi. En az 4 kişinin hayatını kaybettiği tahmin ediliyor.

15 Aralık: Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Türk-Arap İşbirliği Forumu bakanlar toplantısı için Suriye'nin başkenti Şam'a gitti. Dışişleri Bakanı Ahmed Davutoğlu, Türkiye'nin Arap ülkeleri ile ilişkilerinin başka ülkeleri rahatsız

edebileceği konusunda net konuştu: “Türkiye ne sonuç doğurursa doğursun Arap dünyası ile ilişkilerini geliştirecektir.”

16 Aralık: Ramallah'ta 2 gün sürecek olan Filistin Kurtuluş Örgütü toplantısında konuşan Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, uluslararası camia Filistin Devletinin sınırları olarak 1967 sınırlarını kabul etmediği sürece ve İsrail Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere yerleşim aktivitelerine son vermediğini sürece barış görüşmelerine başlamayacaklarını ifade etti. Ayrıca Filistin lideri Mahmud Abbas, İsrail ile koşulların yerine gelmesi halinde 6 ay içinde barış olabileceğini belirtti.

16 Aralık: Suriye'nin başkenti Şam'da bakanlar düzeyinde dün düzenlenen Arap-Türk İşbirliği Forumunun bitiminde ortak bir bildiri yayınlandı. Bildiride forum katılımcıları, Ortadoğu bölgesinde istikrar, güvenlik ve refahın sağlanması için ilgili uluslararası kararlar doğrultusunda adil ve kapsamlı barışın Suriye, Filistin ve Lübnan olmak üzere üç çizgide sağlanmasında Araplar ve Türkler arasında görüş birliğini belirtti.

16 Aralık: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, çalışma ziyareti için Türkiye'ye gelen Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek'e Türkiye'nin, Suriye, Libya ve Ürdün'le kaldırdığı vize ve oluşturduğu stratejik işbirliği konseylerini anlatarak “Mısır'la da vizeyi kaldıralım” önerisinde bulundu.

16 Aralık: ABD Temsilciler Meclisi, Tahran yönetimini nükleer heveslerinden vazgeçirmek amacıyla İran'a yaptırım öngören kanun tasarısını kabul etti.

17 Aralık: Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari, “Irak'ın geleceği üzerindeki rekabet iki Arap olmayan devletten, İran ve Türkiye'den geliyor”, dedi. Irak Dışişleri Bakanı aynı toplantıda, Irak ile Suriye arasındaki krizin devam ettiğini söyledi ve Suriye-Irak ilişkilerinin yeniden rayına oturtulması için yoğun çaba içinde olduklarını belirtti.

17 Aralık: İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ah-

medinecad, bugün atom bombasının, özelliğini kaybettiğini ve atom bombasına sahip olmanın bir güç olduğunu düşünenlerin siyasi açıdan geride kaldığını vurgulayarak “atom bombasının tek işlevinin öldürmek olduğuna insanlık için en kötü silah olduğuna inanıyoruz. Biz de insanların öldürülmesine şiddetle karşıyız. İran milletinin birçok düşmanı olduğu doğrudur; ancak kendimizi savunmak için atom bombasına ihtiyacımız yok. İran İslam Cumhuriyeti inancı açısından atom bombasına karşı ve bu yüzden dünyanın silahsızlanmasını istiyor. Atom bombaları ve kitle imha silahları insanlık için bir tehdittir”, dedi.

17 Aralık: Filistin Kurtuluş Örgütü Konseyi Mahmud Abbas'ın yeni seçimlere kadar başkanlık süresinin uzatılması kararını onayladı. HAMAS, kararı yasadışı olması gerekçesiyle kınadı.

17 Aralık: Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek iki gün süren Türkiye ziyaretini tamamladı. Ankara'da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve diğer yetkililerle bir araya gelen Mübarek'in görüşmelerinde Ortadoğu barış sürecine ağırlık verildi.

17 Aralık: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, gerçekleştireceği Suriye ziyareti öncesinde Suriye medyasının temsilcileri ile bir araya geldi. Ankara'da Suriye resmi haber ajansı SANA ve Suriye medyasından gazete editörlerine konuşan Erdoğan, iki ülke arasındaki Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantıları'nın ilişkilere önemli bir atılım kazandıracığını söyledi.

18 Aralık: Eski Suriye Başbakanı Marwan Habeş; İran-Suriye ilişkilerinin Türkiye-Suriye yaklaşması nedeniyle gerilediğini iddia etti. Habeş, bu gerilemenin Irak üzerindeki İran etkisinin, Suriye'yi rahatsız etmesinden ve İran'ın Irak'taki istikrarsızlığı körüklemesinden kaynaklandığını ifade etti.

18 Aralık: Uluslararası İklim Konferansı öncesi Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile görüşen İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinecad “İran ve Türkiye, dünyada çevre kirliliğini önlemede

Ortadoğu Güncesi

etkili bir rol oynayabilir”, dedi. Tahran ve Ankara arasında ilişkilerin geliştirilmesi için birçok alanda imkan bulunduğunu vurgulayan Gül, Türkiye'nin İran ile ilişkilerini daha da geliştirmeye hazır olduğunu da vurguladı.

18 Aralık: İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak, Ocak ayında Türkiye'yi ziyaret edecek. Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün, davet mektubu, dün Barak'a nezaket ziyaretinde bulunan Türkiye'nin Tel Aviv Büyükelçisi Oğuz Çelikkol tarafından iletildi

18 Aralık: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Ankara'da Suriyeli gazetecilerle buluştu. Buluşmada Türkiye-Suriye ilişkilerinin tüm alanlarda ileri düzeye taşındığını söyleyen Erdoğan, İsrail-Suriye barış görüşmelerinde arabuluculuk rolü üstlenmeye hazır olduklarını ifade etti.

18 Aralık: Lübnan Başbakanı Saad Hariri, Kopenhag'da BM İklim Değişikliği Konferansı'nda Abdullah Gül ile görüştü. Hariri, Gül'e Türkiye'nin Ortadoğu barışı için çabalarına, UNIFIL'e katkısına ve İsrail'e BM Güvenlik Konseyi'nin 1701 sayılı kararına uyması için bas-kılarına teşekkür etti.

18 Aralık: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile İsrail Devlet Başkanı Şimon Peres, Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Zirvesi için buldukları Kopenhag'da bir görüşme gerçekleştirecek. İki ülke arasında yaşanan gerilimin düşürülmesi açısından önem taşıyan buluşma, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bu yılın ocak ayında Davos toplantıları sırasındaki 'one minute' çıkışı ardından gerçekleşecek en üst düzey görüşme olma özelliğini de taşıyor.

18 Aralık: İran nükleer sorununun diplomasi yoluyla çözülmesini isteyen Amerikan yönetiminin, 'her seçenek masada' diyerek saldırı tehdidinde bulunan İsrail'i bu konuda daha fazla alıkoymayacağını düşündüğü iddia edildi.

18 Aralık: İran askerlerinin Irak topraklarına girdiği iddiası petrol fiyatlarını artırdı.

19 Aralık: Irak, İran'a, sınırı geçerek Fekke petrol alanındaki 4 No'lu petrol kuyusunu ele geçirdiği belirtilen askerlerini geri çekmesini istedi.

19 Aralık: İran'da, yönetime muhalif dini liderlerden Büyük Ayetullah Hüseyin Ali Muntazari öldü.

19 Aralık: Irak ile İran arasında ihtilaf konusu olan sınırındaki bir petrol kuyusunu ele geçiren İranlı askerlerin kısmen çekildikleri bildirildi.

19 Aralık: Irak, Türkiye ve ABD'nin katılımıyla terörle mücadele toplantısı, Irak'ın başkenti Bağdat'ta başladı.

20 Aralık: Lübnan Başbakanı Saad Hariri, babası Refik Hariri suikastının arkasında olmakla suçlanan Suriye'ye dün tarihî bir ziyaret gerçekleştirdi. Bölgedeki yeni dengeleri gösteren ziyaretin gerçekleşmesinde Suriye ile Suudi Arabistan yakınlaşmasında çaba sarf eden Türkiye de rol aldı. Dışişleri Bakanı Davutoğlu, ziyaret öncesi Hariri'yi aradı. **■**